

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

ગુજરાત ઉચ્ચ ન્યાયાલય, અમદાવાદ

સ્પેશ્યલ સિવિલ એપિલેકેશન નં.૧૬૮૧૬/૨૦૧૨

મંજૂરી અને હસ્તાક્ષર માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રીમતી અભિલાષા કુમારી

=====

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના રીપોર્ટ્સને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી છે?	હા
૨	રીપોર્ટરને મોકલવામાં આવે કે નહીં?	હા
૩	શું ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની આખરી નકલ જોવા માંગે છે?	ના
૪	શું આ કેસમાં ભારતીય બંધારણ અથવા તે હેઠળ કરવામાં	ના

	આવેલા કોઈ હુકમના અર્થઘટન અંગે કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સમાયેલ છે?	
પ	શું સિવિલ જજને પરિપત્રિત કરવામાં આવે કે કેમ?	ના

=====

અશોકભાઈ મોહનભાઈ વણકર....અરજદાર(ઓ)

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય અને ર....સામાવાળા(ઓ)

=====

ઉપસ્થિતિ:

શ્રીમતી ભાર્ગવી જી. ઠાકર તરફથી શ્રી પિનાકિન એમ. રાવલ, અધીવક્તા,
અરજદાર માટે

સામાવાળાઓ તરફથી શ્રી ડી.એમ. દેવનાણી, સહાયક સરકારી વકીલ

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રીમતી અભિલાષા

કુમારી

તારીખ : ૧૨/૦૮/૨૦૧૪

મૌખિક ચુકાદો

૧. રુલ. શ્રી ડી.એમ. દેવનાની, વિદ્વાન વકીલ, સામાવાળાઓ માટે રુલની બજવણી જતી કરે છે. કેસના તથ્યો અને પરિસ્થિતિઓને ધ્યાનમાં રાખીને અને સંબંધિત પક્ષકારોના વિદ્વાન વકીલોના સંમતિથી, આ અરજીનો અંતિમ રીતે સુનાવણી કરીને નિર્ણય કરવામાં આવે છે.

૨. ભારતના સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ આ અરજિ દાખલ કરીને, અરજદારે એવી પ્રાર્થના કરી છે કે સામાવાળા ક્રમાંક ૩, પ્રાદેશિક પરિવહન અધિકારી દ્વારા જારી કરાયેલ તા. ૨૬.૧૧.૨૦૧૦નો પત્રવ્યવહાર, જેમાં રહેમરાહે નિમણૂક મંજૂર કરવા બાબતે અરજદારની અરજિ નામંજૂર કરવામાં આવી છે, તે રદ કરવામાં આવે. અરજદારે વધુમાં સામાવાળા ક્રમાંક ૨, પરિવહન આયુક્તના કાર્યાલય દ્વારા જારી કરાયેલ તા. ૨૩.૦૨.૨૦૧૨ના પત્રવ્યવહારને પણ પડકાર્યો છે, જેના દ્વારા એકમુષ્ટ આર્થિક સહાય મંજૂર કરવા બાબતે અરજદારની અરજિ નામંજૂર કરવામાં આવી છે.

૩. સંક્ષેપમાં જણાવેલ કેસના તથ્યો એ છે કે અરજદારના પિતા, જે સામાવાળા નં. ૨ હેઠળ પટાવાળા તરીકે કાર્યરત હતા, તેમનું સેવામાં રહેલી હાલતમાં ૧૬.૧૨.૧૯૯૩ના રોજ અવસાન થયું હતું. તે સમયે અરજદાર અલ્પવયસ્ક હતો

અને તેની ઉંમર માત્ર ત્રણ વર્ષ હતી. અરજદારના જણાવ્યા મુજબ, તેની માતાએ રહેમરાહે નિમણૂક માટે સામાવાળાઓનો સંપર્ક કર્યો હતો. જોકે, તેમને જણાવવામાં આવ્યું હતું કે તેઓ નિરક્ષર છે અને તેમનો પુત્ર તે સમયે અલ્પવયસ્ક હતો, તેથી અરજદાર સબળવયનો થાય ત્યારે અરજી કરવી. સબળવયની ઉંમર પ્રાપ્ત કરતાં પહેલાં જ અરજદારે રહેમરાહે નિમણૂક માટે અરજી કરી હતી, જે તેને આ આધારે પરત કરવામાં આવી હતી કે તે નિર્ધારિત પ્રારૂપમાં કરવી જરૂરી હતી. ત્યારબાદ, અરજદારે સબળવય પ્રાપ્ત કર્યા પછી ૦૧.૦૮.૨૦૦૮ની તારીખની બીજી અરજી કરી હતી. અરજદારના જણાવ્યા મુજબ, તેની જન્મતારીખ ૧૭.૦૭.૧૯૯૦ છે અને તેણે ૧૭.૦૭.૨૦૦૮ના રોજ સબળવય પ્રાપ્ત કર્યું હતું. ૧૨.૦૫.૨૦૦૯ની તારીખના પત્રવ્યવહાર દ્વારા, સામાવાળા નં. ૩એ અરજદારે જાણ કરી હતી કે તેની અરજી ફાઇલ કરવામાં આવી છે, કારણ કે કર્મચારીના અવસાનના સમયે પુખ્તવય ધરાવતા કોઈપણ કુટુંબના સભ્ય દ્વારા તે નિર્ધારિત સમયમર્યાદામાં કરવામાં આવવી જોઈતી હતી, જેમ કે ૧૦.૦૩.૨૦૦૦ના સરકારી ઠરાવોની કલમો ૮(એ) અને (બી) મુજબ અને ૦૭.૦૯.૨૦૦૨. ઉક્ત પત્રવ્યવહારમાં એ પણ જણાવવામાં આવ્યું હતું કે કોઈ અપ્રાપ્તવયના કુટુંબના સભ્ય પુખ્તવયનો થાય ત્યાં સુધી રાહ જોવાની કોઈ જોગવાઈ નહોતી. સામાવાળા ક્રમાંક ૩ દ્વારા તા. ૦૨.૦૭.૨૦૧૦ના પત્રવ્યવહાર મુજબ અરજદારને કેટલીક વિગતો રજૂ કરવા જણાવવામાં આવ્યું હતું, જે તેણે રજૂ કરી હતી. સામાવાળા ક્રમાંક ૩ દ્વારા જારી કરાયેલા વિવાદિત તા. ૨૬.૧૧.૨૦૧૦ના પત્રવ્યવહાર દ્વારા, રહેમરાહે નિમણૂક માટેની અરજદારની

વિનંતી એ આધારે નામંજૂર કરવામાં આવી હતી કે ૧૯૯૭ની નીતિ મુજબ, જો વિધવા નિરક્ષર હોય તો પુત્ર અથવા પુત્રીને પુખ્તવય પ્રાપ્ત કર્યા પછી બે વર્ષની અંદર અરજી કરવી પડે. અરજદારની બહેને, જેણે અરજદાર પહેલાં પુખ્તવય પ્રાપ્ત કર્યો હતો, અરજી કરી નહોતી.

૪. અરજદારે ૦૩.૧૧.૨૦૧૧ના રોજ વધુ એક અરજી કરી હતી, જેમાં તેણે કરુણામૂલક નિયુક્તિના બદલે એકમુષ્ટ આર્થિક સહાય આપવાની વિનંતી કરી હતી. આ અરજી પણ ૨૩.૦૨.૨૦૧૨ના વિવાદિત હુકમ દ્વારા આ આધાર પર નામંજૂર કરવામાં આવી હતી કે ૦૫.૦૭.૨૦૧૧ના સરકારી ઠરાવ મુજબ, જો કરુણામૂલક નિયુક્તિ માટેની વિનંતી ઉક્ત સરકારી ઠરાવ અમલમાં આવે તે પહેલાં જ નામંજૂર કરવામાં આવી હોય, તો એકમુષ્ટ આર્થિક સહાય માટેની અરજી પર વિચારણા કરી શકાતી નથી. તેની અરજીઓ નામંજૂર કરવાની સામાવાળાઓની ઉપરોક્ત કાર્યવાહીઓથી વ્યથિત થઈ, અરજદારે આ અદાલતનો આશરો લીધો છે.

૫. અરજદાર તરફથી શ્રી પિનાકિન એમ. રાવલના વિદ્વાન વકીલ માટે સુશ્રી ભાર્ગવી જી. ઠાકરે એવી રજૂઆત કરી છે કે, અરજદારના પિતાનું અવસાન ત્યારે થયું હતું જ્યારે અરજદાર માત્ર ત્રણ વર્ષનો હતો, તેથી સજ્ઞાન વય પ્રાપ્ત કર્યા પછી તેણે રહેમરાહે નિમણૂક મંજૂર કરવા માટે અરજી કરી હતી. ત્યારબાદ, તેણે સંબંધિત સત્તાવાળાઓ સમક્ષ અનેક રજૂઆતો કરી હતી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે અરજદારની અરજીનો વિચાર તે સમયે પ્રચલિત નીતિ મુજબ થવો

જોઈએ હતો. અરજદારની માતાએ રહેમરાહે નિમણૂક માટે સામાવાળાઓનો સંપર્ક કર્યો હતો, પરંતુ નિરક્ષર હોવાને કારણે તેને અરજદાર સજ્ઞાન વચનો થાય ત્યાં સુધી રાહ જોવાનું કહેવામાં આવ્યું હતું. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે અરજદારની મોટી બહેન તેની પહેલાં સજ્ઞાન વચની થઈ હતી, છતાં નિર્ધારિત સમયમર્યાદામાં તેની તરફથી કોઈ અરજી કરવામાં આવી નહોતી. તેમ છતાં, તેણે સોગંદનામું આપ્યું છે કે અરજદારને, તેના સ્થાને, નિમણૂક આપવામાં આવે તો તેને કોઈ વાંધો નથી. વધુમાં, સામાજિક પ્રથાનુસાર પુત્રીનું લગ્ન થઈ જાય છે અને તે ઘર છોડીને જાય છે, તેથી પુત્રને, એટલે કે અરજદારને, નિમણૂક આપવામાં આવવી જોઈએ. પરંતુ અરજદાર દ્વારા આપવામાં આવેલી સમજણો અને સ્પષ્ટીકરણો સામાવાળાઓએ સ્વીકાર્યા નહોતા.

૬. એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે અરજદાર નીતિ મુજબ નિમણૂક માટે પાત્ર અને લાયક છે. તેમ છતાં, સામાવાળાઓએ અસ્થિર આધારોએ તેને રહેમરાહે નિમણૂક આપવાનો ખોટી રીતે ઇનકાર કર્યો છે. વધુમાં, અરજદારની એકમુષ્ટ આર્થિક સહાય માટેની અરજી પણ સરકારના તા. ૦૫.૦૭.૨૦૧૧ ના ઠરાવના ભાવના વિરુદ્ધ, ગેરકાયદેસર અને મનસ્વી રીતે નામંજૂર કરવામાં આવી છે.

૭. તેથી, એવી પ્રાર્થના કરવામાં આવે છે કે પડકારવામાં આવેલા આદેશોને રદ કરવામાં આવે અને સામાવાળાઓને અરજદારના કેસ પર પુનર્વિચાર કરવા દિશાનિર્દેશ આપવામાં આવે.

૮. સામાવાળાઓ તરફથી હાજર રહેલા વિદ્વાન સહાયક સરકારી વકીલ શ્રી ડી.એમ. દેવનાની દ્વારા આ અરજિનો વિરોધ કરવામાં આવ્યો છે.

૯. વિદ્વાન સહાયક સરકારી વકીલ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવ્યું છે કે રહેમરાહે નિમણૂક અંગેની નીતિનો મૂળ હેતુ અને ઉદ્દેશ શોકગ્રસ્ત પરિવારને તાત્કાલિક સહાય પૂરી પાડવાનો છે. તેમ છતાં, નીતિ મુજબ રહેમરાહે નિમણૂક માટેની અરજી નિર્ધારિત અવધિમાં જ કરવી જરૂરી છે, એટલે કે, જો વિધવા નિરક્ષર હોય તો કર્મચારીના અવસાનથી બે વર્ષની અંદર. હાલના કેસમાં, ભલે એવું રજૂ કરવામાં આવ્યું હોય કે કર્મચારીના અવસાન પછી વિધવાએ સામાવાળાઓનો સંપર્ક કર્યો હતો, તેમ છતાં તેણીએ પોતાની પુત્રી અથવા પુત્ર માટે અરજી કરી હતી તે બાબતનો કોઈ પુરાવો નથી, કારણ કે નોંધપોથી પર એવો કોઈ દસ્તાવેજ રજૂ કરવામાં આવ્યો નથી. જો અરજદાર નીતિના આધારે કોઈ લાભનો દાવો કરે છે, તો તે મુજબ ઉક્ત નીતિની જોગવાઈઓનું પાલન કરવું ફરજિયાત બને.

૧૦. વધુમાં રજૂ કરવામાં આવે છે કે અરજદારે પોતે જ સામાવાળા ક્રમાંક ૩ ને સંબોધિત, તારીખ ૧૨.૦૭.૨૦૧૦ ના સંદેશ દ્વારા, એવું જણાવ્યું છે કે તેની મોટી બહેન તેને અગાઉ પુખ્ત વય પ્રાપ્ત કરી ચૂકી હોવા છતાં, દીકરી હોવાને કારણે તેનું લગ્ન થઈ જઈ સાસરીયે જવાનું હોવાથી અને અરજદારના કુટુંબને કોઈ આર્થિક લાભ મળવાનો ન હોવાથી, તેણે નિમણૂક માટે અરજી કરી નહોતી. ઉક્ત પત્રમાં જણાવાયું છે કે અરજદાર પોતાની વિધવા માતા સાથે રહેવાનો હોવાથી, તેને રહેમરાહે નિમણૂક આપવામાં આવવી જોઈએ. માનનીય સહાયક શાસકીય

વકીલ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવે છે કે અરજદારે ઉક્ત પત્રમાં એ સ્વીકાર્યું છે કે તેની માતા, જે નિરક્ષર છે, તેણે ક્યારેય કોઈ અરજી કરી નહોતી.

૧૧. વિદ્વાન સહાયક સરકારી વકીલે વધુમાં રજૂઆત કરી છે કે સંબંધિત સમયબિંદુએ, અરજદારે તારીખ ૨૬.૧૧.૨૦૧૦ના પ્રસારપત્રને પડકાર્યો નહોતો. તેના બદલે, તેણે તારીખ ૦૫.૦૭.૨૦૧૧ના સરકારી ઠરાવ મુજબ એકમુષ્ટ આર્થિક સહાય મંજૂર કરવા માટે બીજી અરજી કરવાનો વિકલ્પ દાખલ કરેલ. ઉક્ત સરકારી ઠરાવમાં એવી જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે રહેમરાહે નિમણૂક માટેની અરજી એકવાર નામંજૂર થઈ જાય, ત્યારબાદ આ સરકારી ઠરાવ હેઠળ તેની વિચારણા થઈ શકતી નથી.

૧૨. વિદ્વાન સહાયક સરકારી વકીલ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી દલીલોનો સાર અને તત્ત્વ એ છે કે જૂની નીતિ હેઠળ તા. ૨૬.૧૧.૨૦૧૦નો તથા નવી નીતિ હેઠળ તા. ૨૩.૦૨.૨૦૧૨નો, બંને આક્ષેપિત આદેશો સંબંધિત નીતિઓની આવશ્યકતાઓ અને જોગવાઈઓ અનુસાર પસાર કરવામાં આવ્યા છે, તેથી અરજી નામંજૂર કરવામાં આવે.

૧૩. પોતાની રજૂઆતોના સમર્થનમાં, માનનીય સહાયક સરકાર પક્ષકાર વકીલે નીચે દર્શાવેલ ચુકાદાઓ પર નિર્ભરતા મૂકી છે:

(૧) લાઈફ ઇન્શ્યોરન્સ કોર્પોરેશન ઓફ ઇન્ડિયા વિ. આશા રામચંદ્ર અંબેકર (મિસિસ) અને અન્ય એક (૧૯૯૪)૨ એસસીસી ૭૧૮.

(૨) સી. જેકબ વિ. ડિરેક્ટર ઑફ જિયોલોજી એન્ડ માઈનિંગ અને અન્ય એક (૨૦૦૮)૧૦ એસ.સી.સી. ૧૧૫. સ્ટેટ બેંક ઑફ ઈન્ડિયા અને અન્ય એક વિ. રાજ (૩)કુમાર (૨૦૧૦)૧૧ એસ.સી.સી. ૬૬૧.

૧૪. આ અદાલતે સંબંધિત પક્ષકારોના વિદ્વાન વકીલને સાંભળ્યા છે અને નોંધપોથી પર રજૂ કરાયેલા દસ્તાવેજોનું અવલોકન કર્યું છે.

૧૫. અરજદાર તરફથી રજૂઆત કરનાર વિદ્વાન વકીલની દલીલોનો મુખ્ય સાર એ છે કે રહેમરાહે નિમણૂક મંજૂર કરવાની બાબતમાં અરજદારનો કેસ કર્મચારીના અવસાન સમયે અમલમાં રહેલી નીતિ અનુસાર વિચારવામાં આવવો જોઈએ હતો. નોંધનીય છે કે કર્મચારીનું અવસાન ૧૬.૧૨.૧૯૯૩ના રોજ થયું હતું, તે સમયે અરજદાર સગીર હતો. સંબંધિત સમયે અરજદારની માતાએ પોતાના વતી અથવા અરજદારના વતી રહેમરાહે નિમણૂક માટે કોઈ અરજી કરી હતી તેવો કોઈ દાખલો નોંધપર ઉપલબ્ધ નથી. પ્રથમવાર અરજદારે ૦૧.૦૮.૨૦૦૮ના રોજ, ૧૭.૦૭.૨૦૦૮ના રોજ સજ્જનવય પ્રાપ્ત કર્યા બાદ, અરજી કરી હતી. આ અરજી ૨૬.૧૧.૨૦૧૦ના રોજના આક્ષેપિત હુકમ દ્વારા એ આધાર પર નકારી કાઢવામાં આવી છે કે અવસાન પામેલા કર્મચારીનું મોટું સંતાન (પુત્રી) એ સજ્જનવય પ્રાપ્ત કર્યા પછી બે વર્ષની અંદર અરજી કરવી જોઈએ હતી. આવી કોઈ અરજી કરવામાં ન આવે, તો પછી અવસાન પામેલા કર્મચારીના અન્ય સંતાનોને રહેમરાહે નિમણૂક આપી શકાતી નથી.

૧૬. અરજદારની જ તા. ૧૨.૦૭.૨૦૧૦ની રજૂઆતના અવલોકનમાંથી સ્પષ્ટ સ્વીકારેલી સ્થિતિ એ પ્રગટ થાય છે કે તે મૃતકનું સૌથી મોટું સંતાન નથી. તેના પિતાના અવસાન પછી તેની માતા દ્વારા કોઈ અરજી કરવામાં આવી નહોતી. ઉક્ત રજૂઆતમાં એવો ઉદ્દેશ કરવામાં આવ્યો છે, જોકે અરજિપત્રમાં કરાયેલા નિવેદનો એવું સૂચવે છે કે અરજદારની માતાએ સામાવાળાઓનો સંપર્ક કર્યો હતો અને અરજદાર સજ્ઞાન વયનો થાય ત્યારે અરજી કરવા કહેવામાં આવ્યું હતું. આવા નિવેદનોને અભિલેખ પર ઉપલબ્ધ કોઈ સામગ્રીનું સમર્થન પ્રાપ્ત થતું નથી. તેના વિપરીત, અરજદારે સામાવાળા નં. ૩ને સંબોધીને લખેલા તા. ૧૨.૦૭.૨૦૧૦ના પત્રમાં સ્પષ્ટપણે જણાવાયું છે કે અરજદારની એક મોટી બહેન છે, જેણે તેના પહેલાં સજ્ઞાન વય પ્રાપ્ત કરી હતી. તેમ છતાં, ત્યારબાદ તેની તરફથી કોઈ અરજી કરવામાં આવી નહોતી. તેનું કારણ પણ ઉક્ત પત્રમાં પ્રતિબિંબિત થાય છે અને તે એવી સામાજિક માનસિકતાનું ધોતક છે, જે સૂક્ષ્મ પરંતુ ઘાતક રીતે, પુત્રી વિરુદ્ધ, તેના પિતૃગૃહમાં પણ ભેદભાવ રાખે છે. અરજદાર કહે છે કે તેની મોટી બહેનનું લગ્ન થઈ જશે અને તે પોતાના સાસરિયે જશે અને માત્ર પુત્ર જ માતા-પિતાની સાથે રહેશે અને તેમની સંભાળ લેશે, તેથી તેને રહેમરાહે નિમણૂક આપવામાં આવવી જોઈએ. આ પત્ર સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે અરજદાર સંબંધિત સમયબિંદુએ અમલમાં રહેલી એવી નીતિના પરિધિ બહાર નિમણૂક માંગે છે, જેમાં એવો વિચાર કરવામાં આવ્યો હતો કે સૌથી મોટું સંતાન, ભલે તે પુત્ર હોય કે પુત્રી, સજ્ઞાન વય પ્રાપ્ત કર્યા પછી બે વર્ષની અંદર અરજી કરવી જોઈએ. સ્વીકાર્ય રીતે, એવું કરવામાં આવ્યું નહોતું, કારણ કે અરજદારની

મોટી બહેને કોઈ અરજી કરી નહોતી. પડકારેલ તા. ૨૬.૧૧.૨૦૧૦ની રજૂઆતમાં જણાવ્યા મુજબ, અમલમાં રહેલી નીતિ અનુસાર એવો કોઈ ઉપબંધ નહોતો કે જે સંતાન પ્રથમ સજ્ઞાન વય પ્રાપ્ત કરે તે નિર્ધારિત સમયમર્યાદામાં અરજી ન કરે, તો પરિવારના અન્ય સભ્યોની અરજીઓ વિચારણા હેઠળ લેવામાં આવશે. તા. ૨૬.૧૧.૨૦૧૦નો પડકારેલ નિર્ણય, અરજદારના પિતાનું અવસાન થયેલા સંબંધિત સમયગાળામાં અમલમાં રહેલી નીતિ અનુસાર છે.

૧૭. નોંધવું યોગ્ય છે કે અરજદારે તે તબક્કે, તારીખ ૨૬.૧૧.૨૦૧૦ના પ્રસારને પડકાર્યો નહોતો. તેના બદલે, તેણે તારીખ ૦૩.૧૧.૨૦૧૧ના રોજ, તારીખ ૦૫.૦૭.૨૦૧૧ના સરકારના ઠરાવ મુજબ આર્થિક સહાય મંજૂર કરવા માટે બીજી અરજી કરી હતી. આ સરકારના ઠરાવમાં રાજ્ય સરકારની નવી નીતિ સમાવવામાં આવી છે અને તે જૂની નીતિને અધિભૂત કરીને પસાર કરવામાં આવ્યો છે. ઉક્ત સરકારના ઠરાવમાં રહેમરાહે નિમણૂક આપવાની કોઈ જોગવાઈ નથી. તેમ છતાં, તેમાં મૃત્યુ પામેલા કર્મચારીના કુટુંબને, તેમાં નિર્ધારિત કરવામાં આવેલ રીત અનુસાર, આર્થિક સહાય આપવાની કલ્પના કરવામાં આવી છે. તારીખ ૦૫.૦૭.૨૦૧૧ના સરકારના ઠરાવમાં એક કલમ છે, જેમાં એવો ઉલ્લેખ છે કે જો મૃત્યુ પામેલા કર્મચારીના આધારિતએ તે પહેલાં અરજી કરી હોય અને તે નામંજૂર કરવામાં આવી હોય, તો આવા આધારિતની અરજી પર વિચારણા કરવામાં આવશે નહીં. આ જ કારણસર અરજદારની બીજી અરજી પણ તારીખ

૨૩.૦૨.૨૦૧૨ના આક્ષેપિત હુકમથી નામંજૂર કરવામાં આવી. આ હુકમ પણ તે સમયે અમલમાં રહેલી નીતિના આધારે જ પસાર કરવામાં આવ્યો છે.

૧૮. અદાલત હવે અનુક્રમે પૂર્વવર્તી અને પ્રચલિત નીતિના આધારે પારિત કરવામાં આવેલા બંને વિવાદિત આદેશોની કાયદેસરતા અને માન્યતાની તપાસ કરી શકે છે.

૧૯. ઉપર દર્શાવ્યા મુજબ, દિનાંક ૨૪.૦૨.૧૯૯૭ ની તે સમયે અમલમાં રહેલી નીતિ મુજબ, જો મૃત્યુ પામેલા કર્મચારીની વિધવા નિરક્ષર હોય અને કર્મચારીના અવસાનના સમયે સંતાનો સગીર હોય, તો તેવી પરિસ્થિતિમાં પુખ્ત વય પ્રાપ્ત કરનાર પ્રથમ સંતાને પુખ્ત વય પ્રાપ્ત થયાની તારીખથી બે વર્ષની અવધિની અંદર રહેમરાહે નિમણૂક માટે અરજી કરવી જરૂરી હતી. એ સ્વીકાર્ય હકીકત છે કે અરજદારની માતાએ, નિરક્ષર હોવાને કારણે, કોઈ અરજી કરી નહોતી. તે પણ નિર્વિવાદ છે કે અરજદારની મોટી બહેને, જેણે અરજદાર પહેલાં પુખ્ત વય પ્રાપ્ત કરી હતી, કોઈ અરજી કરી નહોતી. તેથી, સંબંધિત સમયગાળા દરમિયાન અમલમાં રહેલી નીતિની આવશ્યકતાઓ અરજદારના પરિવાર દ્વારા પૂર્ણ કરવામાં આવી નહોતી. અરજદારે દિનાંક ૧૨.૦૭.૨૦૧૦ ના પોતાના પત્રમાં તેની બહેન દ્વારા અરજી કેમ કરવામાં આવી નહોતી તે સમજાવવાનો પ્રયત્ન કર્યો છે. અરજદારનું સ્પષ્ટીકરણ એ છે કે તેની બહેનનું લગ્ન થઈ જવાનું હતું અને તે ઘર છોડીને જવાની હતી, અને માત્ર પુત્ર (અરજદાર) જ તેની માતાની સંભાળ રાખી શકતો હતો. આ સ્પષ્ટીકરણ ભ્રાંતિયુક્ત હોવા ઉપરાંત, તે તે સમયે અમલમાં

રહેલી નીતિને બદલવા, તેના પર પ્રાધાન્ય સ્થાપિત કરવા અથવા તેમાં ફેરફાર કરવા કોઈ અસર પેદા કરી શકતું નથી. જો અરજદારના પરિવારે નીતિ મુજબ અરજી કરી નહોતી, માત્ર એટલા કારણસર કે સૌથી મોટું સંતાન પુત્રી હતી, તો તેમાં સામાવાળાઓનો કોઈ દોષ ગણાવી શકાય નહીં. અરજદારને માત્ર તે મૃત્યુ પામેલા વ્યક્તિનો પુત્ર છે એ હકીકતના આધારે, નીતિના બહાર જઈને, રહેમરાહે નિમણૂક મેળવવાનો હક નથી.

૨૦. રહેમરાહે નિમણૂક હક્કરૂપે માંગી શકાય નહીં, તે કાયદાની સુસ્થાપિત સ્થિતિ છે. આવી નિમણૂકનો મૂળ હેતુ પ્રચલિત નીતિની મર્યાદાઓમાં રહી શોકગ્રસ્ત પરિવારને સહાય પહોંચાડવાનો છે. આવી નીતિથી કોઈ વિલગાવ થઈ શકતો નથી. જેમણે અવલંબિત તરીકે અરજી કરી હોય તે વ્યક્તિ નીતિની આવશ્યકતાઓ પૂર્ણ કરતી ન હોય, તો તે આવી નિમણૂકનો દાવો કરી શકતી નથી. હાલના કેસમાં સ્પષ્ટ છે કે અરજદારે સંબંધિત સમયબિંદુએ પ્રચલિત નીતિની આવશ્યકતા પૂર્ણ કરી નહોતી. નીતિ મુજબ, જો વિધવા નિરક્ષર હોય, તો જેષ્ઠ સંતાન પુર્ણવય પ્રાપ્ત કર્યા પછી બે વર્ષની અંદર અરજી કરી શકે. અરજદાર જેષ્ઠ સંતાન નથી અને તેની મોટી બહેને તો કોઈ અરજી જ કરી નહોતી. અરજદારનો કેસ નામંજૂર કરવામાં આવ્યો છે, કારણ કે તેણે નીતિની આવશ્યકતાઓ પૂર્ણ કરી નહોતી. આ પાસું નોંધપર રહેલી સામગ્રીમાંથી સ્પષ્ટપણે પ્રતિપાદિત થાય છે. તે જ નિહાળી લીધા પછી, આ અદાલત સંતુષ્ટ

છે કે સામાવાળા ક્રમાંક ૩ દ્વારા તા. ૨૬.૧૧.૨૦૧૦નો વિવાદિત હુકમ પસાર કરવામાં કોઈ ગેરકાયદેસરતા કરવામાં આવી નથી.

૨૧. આ અદાલતનો દષ્ટિકોણ, સ્ટેટ બેંક ઓફ ઇન્ડિયા એન્ડ એનધર વિ. રાજ કુમાર (ઉપરોક્ત) માં સર્વોચ્ચ અદાલતે પ્રતિપાદિત કરેલા સિદ્ધાંતથી વધુ દઢ બને છે (જેનો ઉલ્લેખ સામાવાળાઓ તરફથી હાજર વિદ્વાન સહાયક સરકારી વકીલે કર્યો છે). ઉક્ત ચુકાદાનો સંબંધિત અંશ નીચે પુનઃઉત્પન્ન કરવામાં આવે છે:

“૮. હવે આ સુસ્થાપિત છે કે રહેમરાહે નિમણૂક ભરતીનો કોઈ સ્ત્રોત નથી. બીજી તરફ, તે આ સામાન્ય નિયમનો એક અપવાદ છે કે જાહેર સેવાઓમાં ભરતી લાયકાતના આધારે, તમામ પાત્ર વ્યક્તિઓને પસંદગી પ્રક્રિયામાં ભાગ લેવા સમાન અવસર આપતી ખુદી આમંત્રણ પ્રક્રિયા દ્વારા થવી જોઈએ. ફરજ દરમિયાન મૃત્યુ પામતા કર્મચારીઓના આશ્રિતોને રોજગારી માટે કોઈ વિશેષ દાવો અથવા અધિકાર હોતો નથી, સિવાય કે નિયમો હેઠળ અથવા અલગ યોજનાના આધારે નિયોજક દ્વારા અપાતી એવી રાહતરૂપ છૂટછાટના, જેથી મૃત્યુ પામેલાના પરિવારને અચાનક ઉપસ્થિત થયેલ આર્થિક સંકટમાંથી બહાર આવવામાં સહાય મળે. તેથી રહેમરાહે નિમણૂકનો દાવો માત્ર એવી રોજગારી માટે નિયોજક દ્વારા ઘડાયેલી યોજનામાંથી જ ઉદ્ભવે છે અને એવી યોજનાથી બહાર કોઈપણ પ્રકારનો અધિકાર અસ્તિત્વમાં નથી. યોજનાના આધારે નિમણૂક ત્યારે જ કરી શકાય જ્યારે યોજના અમલમાં હોય અને તે રદ કરવામાં આવ્યા પછી

અથવા પાછી ખેંચાયા પછી નહીં. તેથી અનુસરે છે કે જ્યારે કોઈ યોજના રદ કરવામાં આવે છે, ત્યારે તે યોજનાના આધારે નિમણૂક માગતી કોઈપણ બાકી અરજી પણ, જો ખાસ રીતે સુરક્ષિત રાખવામાં આવી ન હોય, તો અસ્તિત્વમાં રહેતી નથી. માત્ર એટલો હકીકતનો પાસો કે અરજી ત્યારે કરવામાં આવી હતી જ્યારે યોજના અમલમાં હતી, તે માત્ર એટલા કારણે અરજદારના હિતમાં કોઈ અધિકાર સર્જી શકશે નહીં.

૯. સામાન્ય રીતે, અનુકંપા આધારે નિયુક્તિ માટેની કોઈપણ યોજના હેઠળ નિયુક્તિનો દાવો કરવા માટેની ત્રણ મૂળભૂત આવશ્યકતાઓ આ છે: (૧) મૃત્યુ પામેલ કર્મચારીના આધારિત કુટુંબસભ્ય દ્વારા અરજી; (૨) અનુકંપા આધારે નિયુક્તિ માટે યોજનામાં નિર્ધારિત પાત્રતા માપદંડોની પૂર્ણતા; અને (૩) આવી નિયુક્તિ કરવા માટે પદોની ઉપલબ્ધતા. જો કોઈ યોજના ઉપરોક્ત પૈકીની કોઈપણ આવશ્યકતા વિના, કોઈ કર્મચારીના અવસાન પર, નિર્દિષ્ટ કુટુંબસભ્યને આપોઆપ નિયુક્તિ આપવાની જોગવાઈ કરતી હોય, તો એવું કહી શકાય કે તે યોજના કર્મચારીના અવસાનની તારીખે કુટુંબસભ્યના હિતમાં નિયુક્તિનો અધિકાર સર્જે છે. આવી પરિસ્થિતિમાં, અવસાનના સમયે અમલમાં રહેલી યોજના લાગુ પડશે.”

(ભાર મૂકેલો)

૨૨. અરજદારની પ્રથમ અરજી તા. ૨૬.૧૧.૨૦૧૦ ના હુકમ દ્વારા નામંજૂર થયા પછી, અરજદારે તે સમયે ઉક્ત હુકમને પડકાર્યો નહોતો. તેણે માત્ર હાલની

અરજીમાં જ એમ કયું છે. આ દરમિયાન, તા. ૦૫.૦૭.૨૦૧૧ ના સરકારના ઠરાવ અમલમાં આવતા નીતિમાં ફેરફાર થયો છે, જેના દ્વારા રહેમરાહે નિમણૂક આપવાની યોજના બંધ કરવામાં આવી છે. તેના બદલે, એકમુષ્ટ આર્થિક સહાયનો વિચાર કરવામાં આવ્યો છે. તેમ છતાં, ઉક્ત સરકારના ઠરાવની કલમ (બી) માં એવો ઉપબંધ છે કે મૃત્યુ પામેલા કર્મચારીના આશ્રિત દ્વારા આર્થિક સહાય માટે કરવામાં આવેલી અરજી સ્વીકારવામાં આવશે નહીં, જો પૂર્વવર્તી નીતિ/યોજના હેઠળ તેના દ્વારા કરવામાં આવેલી અરજી નામંજૂર કરવામાં આવી હોય. આ જ કારણસર અરજદાર દ્વારા કરવામાં આવેલી બીજી અરજી તા. ૨૩.૦૨.૨૦૧૨ ના વિવાદિત હુકમ દ્વારા નામંજૂર કરવામાં આવી છે. આ હુકમ તા. ૦૫.૦૭.૨૦૧૧ ના સરકારના ઠરાવની જોગવાઈઓ અનુસાર છે અને તેથી તેને મનસ્વી અથવા ગેરકાયદેસર કહી શકાય નહીં.

૨૩. માનનીય સહાયક સરકારી વકીલે બાસી દાવાની વિચારણા સંબંધિત મુદ્દે સર્વોચ્ચ અદાલતના સી. જેકબ વિ. ડિરેક્ટર ઓફ જિયોલોજી એન્ડ માઈનિંગ એન્ડ અનધર (ઉપરોક્ત) ના ચુકાદા પર આધાર મૂક્યો છે. ઉક્ત નિર્ણયમાં સર્વોચ્ચ અદાલતે બાસી દાવાઓની વિચારણા કરવા અંગે દિશાનિર્દેશો આપતી વખતે અદાલતોએ સાવચેતીપૂર્વક વર્તવું જોઈએ તેવી ચેતવણી આપી છે. વર્તમાન કેસના તથ્યો પર આ ચુકાદો સીધો લાગુ પડતો નથી, કારણ કે હાલના કેસમાં અરજદારનો મામલો રહેમરાહે નિમણૂક/એકમુષ્ટ આર્થિક સહાય

બાબતની નીતિના આધારે, ક્રમશઃ જૂની અને નવી નીતિઓ હેઠળ, પસાર કરાયેલા બે આદેશોથી નકારવામાં આવ્યો છે.

૨૪. નોંધવા જેવું છે કે રહેમરાહે નિમણૂક આપવાનો મૂળ હેતુ સેવા દરમિયાન મૃત્યુ પામેલા કર્મચારીના અવસાન પછી સંકટગ્રસ્ત કુટુંબનું પુનર્વસન કરવાનો છે. હાલના પ્રકરણમાં, અરજદારના પિતાનું અવસાન ૧૬.૧૨.૧૯૯૩ના રોજ થયું હતું, જ્યારે અરજદારે ૦૧.૦૮.૨૦૦૮ના રોજ અરજી કરી છે, અને તે પછી, ઉપરોક્ત મુજબ અગાઉથી જ નોંધવામાં આવ્યું છે તેમ, પ્રચલિત નીતિના બહાર રહીને. કુટુંબ આ બધાં વર્ષો દરમિયાન પોતાનું ગુજરાન ચલાવવામાં સક્ષમ રહ્યું છે અને તાત્કાલિક સહાયની આવશ્યકતા હવે નિર્વૃત્ત થઈ ગઈ છે. અરજદારને આવી લાંબી વિલંબ બાદ, ખાસ કરીને જ્યારે તેનું પ્રકરણ પૂર્વવર્તી અથવા પ્રચલિત એમ બન્નેમાંથી કોઈપણ નીતિની આવશ્યકતાઓ પૂર્ણ કરતું નથી, ત્યારે રહેમરાહે નિમણૂક અથવા એકમુષ્ટ આર્થિક સહાય માંગવાનો કોઈ અર્જિત હક નથી.

૨૫. લાઈફ ઇન્શ્યોરન્સ કોર્પોરેશન ઓફ ઇન્ડિયા વિ. આશા રામચંદ્ર આંબેકર (શ્રીમતી) અને અન્ય (ઉપરોક્ત) ના મામલે, જેના પર શીખેલ સહાયક સરકારી વકીલે આધાર મૂક્યો હતો, સર્વોચ્ચ અદાલત એવા કેસ પર વિચારણા કરી રહી હતી જેમાં લાઈફ ઇન્શ્યોરન્સ કોર્પોરેશન, જે સર્વોચ્ચ અદાલત સમક્ષ અપીલકર્તા હતું, એ વડી અદાલતના તે હુકમને પડકાર્યો હતો જેમાં તેને મૃત કર્મચારીની વિધવાને રહેમરાહે નિમણૂક આપવાનો નિર્દેશ કરવામાં આવ્યો હતો, જ્યારે

આવી નિમણૂકને શાસિત કરતા નિયમો અને સૂચનાઓથી પર હતું. સર્વોચ્ચ અદાલતે અતિ પ્રબુદ્ધ ઢબે એવું ઠરાવ્યું કે:

“૧૦. તાજેતરના સમયમાં, આ અદાલત સમક્ષ એવા ઘણા મામલાઓ આવી રહ્યા છે જેમાં રહેમરાહે નિમણૂક કરવા માટે ન્યાયિક સત્તાધિકારીઓ દ્વારા દિશાનિર્દેશ આપવામાં આવે છે. તેથી, અમે આ બાબતમાં કાનૂની સ્થિતિ નિર્ધારિત કરવા ઈચ્છીએ છીએ. વડી અદાલતો અને પ્રશાસકીય ટ્રિબ્યુનલ્સ માત્ર સહાનુભૂતિપૂર્ણ વિચારણાથી પ્રેરાઈને કૃપા અનુદાન કરી શકતા નથી. નિશ્ચિતપણે, શેક્સપિયરે “મર્યન્ટ ઓફ વેનિસ” માં કહ્યું છે :

“દયા નો ગુણ બળજબરીપૂર્વક લાદી શકાતો નથી;

તે આકાશમાંથી પડતા સૌમ્ય વરસાદની જેમ વરસે છે

તેની નીચેના સ્થાને તે ઢિગુણ આશીર્વાદિત છે;

આપે છે તેને અને લે છે તેને પણ તે આશીર્વાદ આપે છે;”

આ શબ્દો બધી પરિસ્થિતિઓમાં લાગુ પડશે નહીં.

સહજ પ્રવૃત્તિને વશ થવાથી કાયદાની નિષ્પક્ષ તર્કશક્તિની અવગણના થવાની દિશામાં વલણ થાય છે. એ યાદ રાખવું જોઈએ કે “કાયદો સર્વ જ્ઞાનનું મૂર્ત સ્વરૂપ છે”. કાયદા અનુસારનો ન્યાય પર્વતો જેટલો પ્રાચીન સિદ્ધાંત છે. અદાલતોને

કાયદો જેમ મળે તેમ તેનો અમલ કરવો છે, ભલે તે કેટલો પણ અસુવિધાજનક હોય.

૧૧. આ તબક્કે માર્ટિન બર્ન લિ. વિ. કોર્પોરેશન ઓફ કલકત્તા [એ.આઈ.આર. ૧૯૬૬ એસ.સી. ૫૨૯, ૫૩૫ : (૧૯૯૬) ૧ એસ.સી.આર. ૫૪૩] મામલાનો ઉપયોગી રીતે ઉલ્લેખ કરી શકાય. અહેવાલના પાનું ૫૩૫ પર નીચે મુજબના અવલોકનો જોવા મળે છે :

કાયદાકીય જોગવાઈમાંથી ઉદ્ભવતું પરિણામ ક્યારેય અનિષ્ટ નથી. કોઈ અદાલતને, તે જોગવાઈના અમલથી ઉત્પન્ન થયેલી જે પરિસ્થિતિને તે કષ્ટદાયક માને છે તેમાંથી રાહત આપવા માટે, તે જોગવાઈને અવગણવાનો કોઈ અધિકાર નથી. અદાલતને પરિણામ ગમે કે ન ગમે, કાયદાને નિશ્ચિતપણે અસરકારક બનાવવો જ પડે.

અદાલતોએ આ જાણી કાઢવાનો પ્રયત્ન કરવો જોઈએ કે સહાનુભૂતિજન્ય વિચારણાઓનું મૂલ્યાંકન કરવાનું હોય તેવો કોઈ વિશિષ્ટ કેસ કાનૂનના વ્યાપમાં આવે છે કે નહીં. કાનૂનને અવગણીને, કેસ ભલે કેટલો જ કઠિન હોય, તેમ છતાં એવું કદી કરવું જોઈએ નહીં. આ જ કેસમાં ઉપર અમે ઉતારેલા વિનિયમો અને સૂચનાઓ ઉપલબ્ધ છે. નીચેની અદાલતે તો એ પણ તપાસ્યું નથી કે કેસ આ વૈધાનિક જોગવાઈઓના વ્યાપમાં આવે છે કે નહીં. સૂચનાઓના ઉપખંડ (૩) ના ખંડ ૨ પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે શિથિલતા માત્ર ત્યારે જ આપી શકાય જ્યારે કુટુંબના કોઈપણ સભ્યને આજીવિકાપૂર્વકની રોજગારી ન હોય. તા. ૨૦

જાન્યુઆરી, ૧૯૮૭ ના પરિપત્રના ખંડ ૪ હેઠળ રહેમરાહે નિમણૂક પર પ્રતિબંધ મુકવામાં આવ્યો છે. અપીલકર્તા નિગમ વૈધાનિક નિગમ હોવાને કારણે તે લાઈફ ઈન્સ્યોરન્સ કોર્પોરેશન અધિનિયમ તેમજ વૈધાનિક વિનિયમો અને સૂચનાઓથી બંધાયેલ છે. તેમને બાજુએ મૂકી રહેમરાહે નિમણૂક કરવાનો હુકમ આપી શકાય નહીં.

૧૨. વધુમાં, કાનૂનમાં સુસ્થાપિત સિદ્ધાંત એવો છે કે કાનૂન દ્વારા પ્રતિબંધિત કાર્ય કરવા માટે નિર્દેશ આપતો કોઈ પરમાદેશ જારી કરવામાં આવશે નહીં. બૃજ મોહન પરિહાર વિ. એમ.પી.એસ.આર.ટી. કોર્પન. [(૧૯૮૭)૧ એસ.સી.સી. ૧૩ : ૧૯૮૭ એસ.સી. ૨૯]માં નીચે મુજબ જણાવવામાં આવ્યું છે:

મોટર વાહન અધિનિયમની જોગવાઈઓ, અને ખાસ કરીને કલમ ૪૨ અને ૫૯, પરવાનાધારકો સૌને, જેમાં રાજ્ય માર્ગ પરિવહન નિગમનો પણ સમાવેશ થાય છે, પરવાનાઓમાં અનધિકૃત વેપાર કરવા પરથી સ્પષ્ટપણે અટકાવે છે. તેથી, અરજદાર, જે બેરોજગાર સ્નાતક છે, અને રાજ્ય માર્ગ પરિવહન નિગમ વચ્ચે થયેલો તે કરાર, જેના દ્વારા નિગમના નામિત તરીકે તેની બસને તે માર્ગ પર પાંચ વર્ષના ગાળામાં ચલાવવાની વ્યવસ્થા કરવામાં આવી હતી, જે માર્ગ બાબતે પરવાનો નિગમના પક્ષે જારી કરવામાં આવ્યો હતો, તે સ્પષ્ટપણે અધિનિયમના વિરુદ્ધ હતો અને તેથી તેનો અમલ કરાવી શકાય તેમ નથી. પરિસ્થિતિઓને ધ્યાનમાં લેતાં, અરજદારને નિગમ સામે પરમાદેશ સ્વરૂપનો રિટ જારી કરાવવા માટે હકદાર ગણાવી શકાય નહીં, જેથી તેને નિગમ દ્વારા મેળવવામાં આવેલા

પરવાનાં હેઠળ, તેના નામિત તરીકે, પોતાના મોટર વાહનને સ્ટેજ કેરેજ તરીકે ચલાવવાની મંજૂરી આપવામાં આવે.

૧૩. દયનીય પરિસ્થિતિઓ હોવી શક્ય છે, તે સાચું છે; પરંતુ તે કારણસર કાયદાકીય જોગવાઈઓને બાજુએ મૂકી શકાતી નથી.”

(ભાર મુકવામાં આવ્યો છે)

૨૬. સર્વોચ્ચ અદાલતની ઉપરોક્ત નોંધો હાલના કેસમાં પૂર્ણપણે લાગુ પડે છે, જેમાં અરજદાર ભૂતપૂર્વ અથવા વર્તમાન, બંનેમાંથી કોઈપણ નીતિના આવશ્યક માપદંડોને પૂર્ણ કરતો નથી.

૨૭. તમામ પાસાઓથી વિચાર કરતાં, આ અરજી નિષ્ફળ જ જવી જોઈએ. ઉપરોક્ત કારણોસર, આ અદાલત માટે એવું ધારણ કર્યા વિના રહેવું શક્ય નથી કે સામાવાળા સત્તાધિકારીઓ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા વિવાદિત આદેશો, તા. ૨૬.૧૧.૨૦૧૦ અને ૨૩.૦૨.૨૦૧૨, કોઈપણ મનમાની કે ગેરકાયદેસરતાથી દૂષિત નથી, જેથી આ અદાલતના હસ્તક્ષેપને વાજબી ઠેરવાય.

૨૮. તેથી, અરજી નામંજૂર કરવામાં આવે છે. રુલ ૨૬ કરવામાં આવે છે. ખર્ચ બાબતે કોઈ હુકમ કરવામાં આવશે નહીં.

(શ્રીમતી અભિલાષા કુમારી, ન્યાયમૂર્તિ)

The translation of this judgment has been provided by M/s

Hyperlink E-Solutions Pvt. Ltd.

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.